

**Voldřichová Beránková, Eva – Grauová, Šárka (eds.):
Dusk and Dawn. Literature Between Two Centuries.
 Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova 2017. 509 s.
 ISBN: 978-80-7308-704-3**

Adriána Koželová

Inštitút romanistiky, Filozofická fakulta PU, Prešovská univerzita v Prešove
 adriana.kozelova@unipo.sk

Fin de siècle alebo „koniec storočia“ je obdobie na prelome 19. a 20. storočia, ktoré si svoje samostatné chronologické vyčlenenie i označenie vyslúžilo vďaka zvláštnej atmosfére plnej rozporu a očakávania nového začiatku, ktorý mal prísť po dekadencii. Toto medziobdobie sa pretavilo do istej literárnej opulentnosti v podobe rôznorodosti literárnych smerov a vytvorilo priestor na umelecké výpovede takých literárnych osobností, akými sú Émile Zola, Thomas Mann, Rubén Darío, Pío Baroja, José Martínez Ruiz (známy skôr pod pseudonymom Azorín) alebo Miguel de Unamuno.

Publikácia *Dusk and Dawn. Literature Between Two Centuries*, ktorú zostavili romanistka Eva Voldřichová Beránková a portugalistka Šárka Grauová z Ústavu románových štúdií Filozofickej fakulty Univerzity Karlovej, má ambíciu prispieť k téme literárneho súmraku a úsvitu na prechode storočí pohľadom literárneho vedca, kritika, no rovnako čitateľa 21. storočia. Na nestálosť, očakávanie, ale aj na tradíciu a jej prehodnocovanie v tomto špecifickom medziobdobí sa autori jednotlivých štúdií pokúšajú nazerať komplexnou optikou, ktorú dovoľuje časový odstup a odlišný čitateľský profil, než bol profil súdobého recipienta. Ten všetky aspekty *fin de siècle* zažíval synchronne a v kontexte vlastného ľudského osudu. Pocity pokolení žijúcich na prelome storočí nie sú vzdialené ani dnešnej generácii príjemcu. Aj my zažívame dekadenciu hodnôt, duchovných i morálnych, frustráciu a v istom zmysle aj emocionálnu opulentnosť podobnú tej z epochy prelomu 19. a 20. storočia. Dnešná civilizácia vystavená bezbrehosti digitálneho univerza poskytujúceho živnú pôdu všetkým, ktorí sa vedome či nevedome stávajú protagonistom vlastného románu, zažíva čosi podobné, v zmysle slov Josého Ortegu y Gassetu (in: Juan A. Sánchez Fernández, s. 40): „[la clave de la novela no estaba en lo que pasa, sino] en el puro vivir, en el ser y estar de los personajes“. Podstata románu nespočíva v tom, čo sa deje. Kľúč je v rýdzom živí, v časopriestorovej i cituplnej existencii postáv.

Kolektív autorov monografie túto problematiku uchoпил horizontálne i vertikálne. Monografia pozostáva z devätnástich štúdií, ktoré revidujú nielen dobovú európsku literárnu tvorbu, ale priestor dostáva napr. aj latinskoamerický kontinent, čo znásobuje široký záber publikácie, a to aj vďaka skutočnosti, že mimo európskeho priestoru sa dielo neobmedzuje len na hispanofónnu časť južnej Ameriky so zacielením na jeden z emblémov epochy – modernizmus –, ale jedna zo štúdií je venovaná aj brazílskemu regionalizmu a jeho krátkej poviedke.

Vertikálny charakter majú štúdie zamerané na umeleckú tvorbu vybraného spisovateľa. Svoje miesto si medzi štúdiami našli autori, ako Eugenio de Castro, Marcel Proust, Gabriele D'Annunzio alebo Hugo von Hofmannsthal.

Rôznorodosť tém i výberu zastúpených autorov má spoločné menovatele, ktoré editorky jasne definujú v úvode. Ich súrodým cieľom je sústrediť sa na snahy jednotlivcov či literárnych smerov o hľadanie citlivej rovnováhy medzi súmrakom a úsvitom, pre ktoré je príznačná kríza identity, boj medzi tradíciou a avantgardnými inklináciami, ako aj zmena

ideologických paradigiem. Otvorenosť záverov jednotlivých štúdií je zjednocujúcim prvkom v pestrej skladbe tejto monografie. Autori sa vyhýbajú postulatívnej rezolútnosti. Čitateľ dostáva možnosť premýšľať a utvoriť si vlastné názory. Môže si tak vychutnať priestor, topos, ako pútnik putujúci za významom a zmyslom literatúry na prelome storočí, podobne ako spisovatelia pútnici, predstavitelia hispanoamerického modernizmu, na ceste za hľadaním Boha, objavovaním mystéria univerza, píšuc tak vlastné spirituálne denníky. Umožňuje to aj plurilingválna koncepcia monografie s príspevkami v angličtine, francúzštine a v španielčine.

